

6 ta' Ottubru, 1997

Imhallel:-

Onor. Albert J. Magri B.A., LL.D.

Godfrey Debattista *pro noe**versus*Dr. Anthony Cutajar *et noe***Separazzjoni Personali - Kuntratt ta' - Varjazzjoni ta'**

Il-Qorti varjat it-termini ta' kuntratt ta' separazzjoni konsenswali kwantu għall-kura u kustodja ta' minorenni għaliex irrizultatla illi dan kien fl-aħjar interess tal-minorenni.

Il-Qorti:-

Rat iċ-ċitazzjoni pprezentata fit-12 ta' Settembru, 1995 li permezz tagħha l-attur, wara li ppremetta li hu żżewwieg lill-konvenuta fid-29 ta' Marzu, 1986 f'Dudley, l-Ingilterra; illi l-koppja stabbilit ir-residenza tagħha hawn Malta, minn dan iż-żwieg twieldu żewġ ulied, li huma Jon Paul ta' tmien snin u Stefan ta' tliet snin; illi l-konjuġi Debattista sseparaw bonarjament permezz ta' kuntratt ta' separazzjoni ddatat 6 ta' April, 1993, fl-atti Nutar Marco Burlò; illi sussegwentement il-konvenuta ottjeniet id-divorzju minn ma' żewġha fil-25 ta' Marzu, 1994 skond il-petizzjoni u digriet annessi; illi skond il-klawsola 2 ta' l-istess kuntratt ta' separazzjoni, il-kura u kustodja taż-żewġ minuri giet fdata liż-żewġ partijiet u filwaqt illi l-minuri kellhom jirrisjedu mal-konvenuta, l-attur kellu drittijiet ta' aċċess billi kienu jqattgħu il-vaganzi tas-sajf miegħu hawn Malta; illi dan is-sajf il-minuri Jon Paul gie jirrisjedi hawn Malta ma' l-attur u żvela lill-missieru illi fid-dar ta' ommu kien qed jiġi msawwat mill-*partner* t'ommu li jgħix magħha u illi, wara l-vaganzi, ma riedx jirritorna m'ommu; illi l-*partner* t'ommu huwa allegatament raġel vjolenti u saħansitra kien il-ħabs fuq għlied u mhuwiex fl-aħjar interess tal-minuri li

jibqa' jirrisjedi m'ommu u din il-vjolenza fuqu jista' jkollha konsegwenzi koroh fil-futur; illi l-attur mill-ewwel ha lit-tifel minuri Jon Paul ghand psikjatra sabiex jigi nvistat u gie rilaxxat rapport, Dok F; talab lil din il-Qorti:

Tvarja l-kuntratt ta' separazzjoni ddatat 6 ta' April, 1993 konkluz bejn il-partijiet fis-sens illi tafda esklussivament il-kura u l-kustodja tal-minuri Jon Paul lill-attur u tordna illi l-istess minuri jirrisjedi ma' l-attur taht dawk il-provvedimenti li din il-Qorti jidhrilha xieraq;

Bl-ispejjeż inkluzi dawk ghall-hatra ta' kuraturi deputati sabiex jirrapprezentaw lill-istess konvenuta, kontra l-konvenuta li minn issa tibqa' ngunta ghas-subizzjoni taghha

Rat id-dikjarazzjoni, il-lista tax-xhieda u d-dokumenti esebiti mill-attur;

Rat in-nota ta' Dr. Philip Manduca ta' l-24 ta' Ottubru, 1995 li permezz taghha, bhala mandatarju speċjali tal-konvenuta, assuma l-atti f'isimha;

Rat id-digriet taghha ta' l-1 ta' Novembru, 1995 li permezz tieghu gie mahtur Dr. Peter Muscat bhala espert mediku sabiex jeżamina lill-minuri Jon Paul Debattista a spejjeż provvizorjament ta' l-attur;

Rat in-nota ta' Dr. Philip Manduca *nomine* pprezentata fis-7 ta' Novembru, 1995 li permezz taghha eċċepixxa:

Illi t-talba attriċi hija nfondata fil-fatt u fid-dritt billi l-attur qiegħed jitlob li din il-Qorti tvarja l-kuntratt ta' separazzjoni ppublikat min-Nutar Pubbliku fis-6 ta' April, 1993

fis-sens illi l-Qorti tafda lill-attur esklussivament il-kura u l-kustodja tal-minuri Jon Paul Debattista meta dan mhux fl-interess tat-tifel minuri. Illi huwa fl-interess tat-tifel minuri li jerga' jmur id-dar ta' ommu l-Ingilterra fejn kien qed joqghod ma' hih Stefan u kien qieghed jattendi l-iskola;

Illi l-partijiet kienu ffirmaw l-istess kuntratt pubbliku ta' separazzjoni u fost il-kundizzjonijiet ta' l-istess kien hemm li tfal taghhom Jon Paul u Stefan joqghodu ma' ommhom fl-Ingilterra u ghalkemm l-attur kellu d-dritt li jgibhom Malta ghal vaganzi kien espressament marbut li *in all cases, must (it-tfal) be taken back to the wife in the United Kingdom (UK) in time for the recommencement of school*";

Illi f'dan il-każ l-attur naqas li jaġixxi skond l-istess kuntratt pubbliku u naqas li jibghat lil Jon Paul lura ghall-iskola u ghalhekk Ann Debattista l-ewwel kelmitu, imbaghad permezz ta' l-Avukat taghha, talbet ufficjalment li hu jaġixxi skond il-ftehim. Kien wara li l-attur kiser il-kundizzjonijiet tal-kuntratt li ddecida li jipprezenta citazzjoni fejn qieghed jitlob li l-Qorti tvarja l-kuntratt. Ghalhekk, ukoll it-talba attrici ghandha tigi michuda;

Illi, inoltre, l-allegazzjonijiet maghmula mill-attur huma kollha inveritieri u maghmula sabiex jghattu l-*malafede* tieghu li ha l-ligi b'idejh u issa qieghed jitlob il-protezzjoni taghha;

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-konvenuta;

Rat id-digriet taghha ta' l-1 ta' Novembru, 1995 li permezz tieghu gie mahtur Dr. Peter Muscat sabiex jezamina lill-minuri Jon Paul Debattista fic-cirkostanzi kollha tal-każ;

Rat ir-rapport ta' l-istess espert mediku mahluf fis-26 ta'

Frar, 1996 u dak sussegwenti mahluf fil-31 ta' Jannar, 1997;

Semghet lill-attur u xiehda minnu prodotti. Hadet ukoll konjizzjoni tal-provi prodotti mill-konvenuta fil-kawża Ċitaz. Nru. 1261/95 pendenti quddiem din l-istess Qorti liema proċeduri ġew istitwiti mill-konvenuta odjerna kif debitament rappreżentata. Hadet konjizzjoni tad-dokumenti esebiti u tanoti ta' osservazzjonijiet tal-kontendenti;

Rat il-verbal ta' l-udjenja tal-5 ta' Marzu, 1997 meta l-kawża giet imhollija ghas-sentenza;

Ittrattat il-kawża;

Ikkunsidrat:

Illi b'kuntratt ippubblikat min-Nutar Marco Burlò fis-6 ta' April, 1993 il-konjuġi Debattista tterminaw l-obbligu ta' koabitazzjoni naxxenti miż-żwieġ taghhom iċċelebrat l-Ingilterra fid-29 ta' Marzu, 1986 ghar-raġunijiet hemm indikati;

Illi minn dan iż-żwieġ kienu twieldu żewġ itfal Stefan li dak in-nhar kellu hdax il-xahar u Jon Paul li fid-data tal-pubblikazzjoni tal-kuntratt kellu hames snin;

Illi in forza tal-klawsola numru 2 ta' l-imsemmi kuntratt il-partijiet ftehm: *"that the children shall be entrusted and placed in their joint custody"*. Inoltre, l-attur iddikjara li kien qed jaqbel *"that the children shall be residing in England with the wife at her place of residence"*. Da parti taghha l-konvenuta intrabtet *"to allow the husband to have access to the children during school holidays. Such access shall include the right to bring the children over to Malta at the husband's own expense"*.

F'Malta dawn it-tfal kellhom jabitaw fir-residenza ta' missierhom, iżda l-attur kien obligat li jirritornahom l-Ingilterra "*in time for the recommencement of school*";

Wara li ġie ppubblikat dan il-kuntratt, il-konvenuta, flimkien ma' uliedha bdiet tirisjedi l-Ingilterra u l-attur beda jmur hemm ta' spiss biex jara lill-uliedu u anke jgħib lill-ibnu Jon Paul hawn Malta;

Ftit wara s-separazzjoni, u ċjoè fit-8 ta' Lulju, 1993, il-konvenuta pprezentata proċeduri fid-Dudley County Court, l-Ingilterra, fejn talbet li ż-żwieġ taghha ma' l-attur jiġi ddikjarat xolt u sabiex il-Qorti tipprovdi fuq xi talbiet ohra. Din it-talba ġiet milqugħa b'digriet ta' l-istess Qorti tal-25 ta' Marzu, 1994;

Illi fis-sajf tas-sena 1995, kif prevvist fil-kuntratt ta' separazzjoni, Jon Paul Debattista ġie hawn Malta jqatta' l-vaganzi tas-sajf ma' missieru. Iżda meta ġie biex jirritorna lejn l-Ingilterra dan wera reticenza u spjega lill-misieru li ma xtaqx imur lura l-Ingilterra minhabba t-trattament hażin li kien qed jirċievi sew minn ommu kif ukoll minn habib ta' ommu li kien jabita fl-istess dar;

L-attur għalhekk issottometta lill-ibnu għall-eżami psikjatriku għand ċertu Dr. Saliba u billi hass li kien fl-aħjar interess tal-minuri rrifjuta li jibghatu l-Ingilterra. Sussegwentement ġew istitwiti dawn il-proċeduri sabiex jiġi varjat il-kuntratt ta' separazzjoni senjatament fejn dan jitkellem dwar il-kustodja ta' Jon Paul Debattista;

Illi da parti taghha l-konvenuta qed tiċhad l-allegazzjonijiet ta' l-attur u ssostni li dawn saru biss biex jgħattu l-*malafede* tiegħu meta, kontra dak kollu li jipprovdi l-kuntratt ta' separazzjoni, ha l-liġi b'idjeh u ma rritornax lill-

ibnu kif kien obligat skond il-kuntratt;

Ikkunsidrat:

Illi f'materja ta' kustodja ta' ulied minuri l-prinċipju li għandu jiggwida l-Qorti huwa l-gid tat-tfal. Dan sew fil-każ li tali kustodja tkun ordnata minn Qorti b'sentenza sew jekk tali kustodja tkun giet miftehma bejn il-partijiet u redatta, bil-kunsens tal-Qorti ta' Ġurisdiżżjoni Volontarja, f'kuntratt ta' separazzjoni konsenswali. Infatti, dan hu rifless fl-artikoli 56, 60 u 61 tal-Kodiċi Ċivili li jintitolaw lill-Qorti li f'kull żmien, għall-aħjar tat-tfal, tħassar jew tbiddel l-ordnijiet li tkun tat dwarhom, jew li tannulla kull ftehim li jkun intlaħaq bejn il-partijiet;

Għalhekk la f'sentenza u lanqas f'kuntratt ma hemm xejn sagrosant u finali meta l-interess superjuri tat-tfal jitlob l-intervent tal-Qorti;

Illi fil-każ in eżami l-kustodja ta' Jon Paul Debattista, kif ukoll dik ta' huh Stefan, giet fdata f'idejn il-missier u l-omm b'*joint custody*. Jigifieri proprjament kemm l-attur kif ukoll il-konvenuta, bħala ġenituri tal-minuri għandhom id-dritt u l-obbligu li jmantnu u jedukaw lill-uliedhom minuri. Biss, minhabba ċ-ċirkostanzi speċjali, billi l-omm hija ta' nazzjonalità Ingliża u tirrisjedi l-Ingilterra, ċjoè il-bogħod minn missier l-ulied, li jirrisjedi hawn Malta, u anke minhabba raġunijiet ta' edukazzjoni u forsi raġunijiet oħra li ma ġewx indikati fil-kuntratt ta' separazzjoni, gie miftiehem li l-ulied komuni għandhom jirrisjedu ma' ommhom l-Ingilterra u l-missier ikollu d-dritt ta' aċċess matul il-vaganzi ta' l-iskola bid-dritt ulterjuri li jgħib lill-uliedu Malta f'dawn il-perijodi;

Għal ċertu żmien hekk gara iżda wara s-sajf ta' l-1995, l-

attur naqas li jottempera ruhu ma' dak li hemm ipprovdut fil-kuntratt ta' separazzjoni u, wara li żamm lill-ibnu Jon Paul hawn Malta, talab li jiġi varjat il-kuntratt ta' separazzjoni fis-sens li hu jiġi fdat bil-kura u l-kustodja esklussiva tal-minuri Jon Paul u li l-Qorti tordna ukoll li l-istess minuri jirrisjedi miegħu;

Ikkunsidrat:

Illi għalkemm din il-Qorti għandha l-fakoltà li tvarja kwalunkwe provvediment jew ftehim dwar kustodja tat-tfal, dan id-dritt għandu jiġi eżerċitat b'ċerta riservatezza billi dak li ġie deċiż jew li ġie miftiehem m'għandux jitwarrab b'mod legġer. Wara kollox il-Qorti li tkun, b'sentenza, ipprovdiet dwar il-kura u l-kustodja ta' l-ulied, tkun għamlet hekk wara d-debita konsiderazzjoni u valutazzjoni taċ-ċirkostanzi kollha li jkunu nġiebu quddiemha. Daqstant ftehim ma għandux jiġi ddisturbat b'mod legġer billi dan jirrifletti l-volontà tal-ġenituri kontraenti li wara kollox hu preżunt li għandhom l-interess ewlieni ta' ulieħdom. Talba simili, għalhekk, trid tiġi eżaminata sewwa partikolarment meta tali talba tkun magħmula sabiex it-tfal jittieħdu minn taħt idejn l-omm li tkun giet fdata bil-kura u kustodja tagħhom billi hu preżunt li l-omm dejjem tieħu hsieb ulieħda anke a diskapitu tagħha nfisha;

Ikkunsidrat:

L-attur, korroborat f'ċerti ċirkostanzi mportanti mit-tieni mara tiegħu Caroline, xehed hekk:

“Two days prior to his departure he (Jon Paul) asked me to stay another week as he was unhappy to go back. I changed the ticket and informed Michelle who was angry however I insisted as Jon Paul wanted to stay. A couple of days before he

had to leave he confided with my second wife that he was scared of going back to his mother as her boyfriend was violent towards him and his brother and used to get drunk frequently and continuously fight with Michelle. He started crying and pleading with me not to send him back. I was naturally shocked and immediately decided to keep him in Malta”;

Caroline Debattista, mart l-attur, ikkonfermat li Jon Paul kien qalla dan id-diskors u li hi rripetietu lil żewġha u dan iddeċida li jżomm lill-ibnu hawn Malta;

L-istess Jon Paul f’dikajrazzjoni spontanja li ghamel quddiem l-espert mediku Dr. Peter Muscat, irrivela inċidenti ta’ swat, kif ukoll okkażjonijiet ta’ sakra u atteggjament u kliem offensiv da parti tal-*boyfriend* ta’ ommu. Hu qal ukoll li kien nieqes minn ċerti affarijiet filwaqt li ommu u l-habib taghha kienu jixorbu regolarment u jixtru affarijiet ta’ ċertu valur ghalihom;

Il-konvenuta ipprezentat affidavit fil-kawża fl-ismijiet inversi u anke sar il-kontro-eżami taghha. Minn din ix-xhieda jirriżulta li l-konvenuta qed tiċhad kategorikament l-allegazzjonijiet li saru fil-konfront taghha u li effettivament il-minuri Jon Paul kien qed jgħix hajja kuntenta l-Ingilterra ma’ ommu u anke meta din kienet tiffrekwenta lill-*boyfriend* taghha. Il-konvenuta in sostenn ta’ dan ipprezentat diversi dokumenti rilaxxati minn tobba u edukaturi li juri li dan binha kien tifel kuntent u li kien assimila ruhu sewwa fil-hajja fil-pajjiż fejn kien qed jgħix. Inoltre, l-istess konvenuta sostniet li hi ma għadhiex tara lis-Sur Maxwell b’mod regolari. Donnu b’dan il-mod riedet twarrab kull xorta ta’ xkiel li seta’ kien hemm għarritorn ta’ binha l-Ingilterra. Izda, fil-fehma ta’ din il-Qorti, din l-istess dikjarazzjoni tammonta għall-ammissjoni indiretta li l-affarijiet ma kinux sejrjn tant tajjeb daqskemm tallega l-istess

konvenuta;

Illi rinfaccata b'dawn il-versjonijiet konfliggenti din il-Qorti ghandha bilfors tirrikorri ghal parir ta' espert in materja li, wara li jkun ezamina lill-istess minuri, jindika lil din il-Qorti l-ahjar triq sabiex jitharsu d-drittijiet u l-interessi ta' l-istess minuri;

Kien ghalhekk illi b'ordni ta' din il-Qorti l-minuri Jon Paul gie sottopost ghal ezami psikjatriku minn Dr. Peter Muscat sabiex dan jistabilixxi c-cirkostanzi kollha tal-każ u senjatament jekk kienx fl-interess tal-minuri Jon Paul li jerga' jintbaghat lura lejn l-Ingilterra biex jerga' jibda jabita ma' ommu, il-konvenuta;

Dr. Peter Muscat kellem lill-minuri wahdu fil-klinika tieghu u anness mar-rapport ta' l-istess psikjatra hemm traskrizzjoni *verbatim* tad-dikjarazzjoni ta' l-istess Jon Paul;

Wara dan l-eżami Dr. Muscat wasal ghas-segwenti konkluzjonijiet:

Il-minuri Jon Paul huwa tifel ta' intelligenza normali;

Hu jinsab kuntent jghix Malta ma' missieru;

Hu jippreferi jghix ma' missieru milli ma' ommu ghax maghha jhossu mdejjaq minhabba l-habib taghha William Maxwell li jittratta mhux biss lilu hazin, imma ukoll lil huh u lil ommu;

Hu ghandu anzjetà li jekk jirritorna ghand ommu, mhux sejjer jigi trattat sew minnha ghax skond hu hi żzomm mal-

habib tagħha u ma twaqqfux meta jsawtu. Lill-ommu ma jafdahix;

Ghandu biża' u anzjetà ukoll dovuta għall-allegazzjonijiet li għamel dwar il-habib ta' ommu li ta' spiss ikun fis-sakra u li spiss ikun aggressiv, juża kliem oxxen u li joffendih. Ihoss li kif jikkorreġih missieru huwa ferm aħjar mill-mod ta' ommu jew tal-habib tagħha;

Hu jinsab ferhan bil-habiba ta' missieru u jgħid li hi tittrattah sew u li hi bniedma dhulija;

Jon Paul issa jinsab integrat sewwa fl-iskola primarja ta' San Pawl il-Baħar;

Il-biża li jirritorna iġġieghlu jahseb li jkollu jahrab u din tniessel aktar biża' peress li għadu żgħir u għalhekk jgħid li jixtieq jara lill-ommu meta jkun akbar;

Minkejja li jhoss in-nuqqas ta' huh, xorta wahda ma jridx jirritorna għax jinstab imbezża' minn x'hix jista' jigrilu;

Jon Paul jinstab isofri minn *phobic anxiety state* lejn it-trobbija ta' ommu;

Minn dawn il-kostatazzjonijiet jidher li Jon Paul Debattista illum jinstab integrat fis-soċjetà Maltija u jiffirma parti integrali minn nukleju familjari fformat minn missieru u t-tieni mara tiegħu. Hu ma jixtieqx imur lura lejn l-Ingilterra minhabba l-attitudini lejh u lejn huh tal-habib ta' ommu u anke minhabba t-trobbija li qed jirċevi minghand ommu. Fir-rapport addizzjonali tiegħu mahluf fil-31 ta' Jannar, 1997, l-istess perit mediku, filwaqt li kkonferma l-konkluzjonijiet fuq riportati,

kompla jżid li “issa Jon Paul Debattista jinsab aktar ċert li jibqa’ jgħix hawn Malta ma’ missieru speċjalment wara li nqalaw inċidenti ma’ ommu s-sena l-oħra meta din giet iżżur Malta u hebbet flimkien ma’ ommha għal Caroline (it-tieni mara ta’ missieru) u l-kuntatt bit-telefon kien ta’ darba biss”;

Illi huwa naturali li tarbija tingibed aktar lejn dak il-ġenitur li jkun qed jiehu hsiebha u huwa ukoll daqstant naturali li tarbija ma tkunx tixtieq li toqghod tigrì minn post għal iehor bħala riżultat ta’ ċirkostanzi barra mill-kontroll tagħha - e.g. is-separazzjoni tal-ġenituri. Insibu għalhekk li anke f’okkażjoni oħra, l-istess Jon Paul, ma xtaqx jiġi hawn Malta u qal lill-ommu li jrid ikompli jabita magħha l-Ingilterra. Izda fl-interess tal-minuri, il-Qorti trid thares lejn iċ-ċirkostanzi kollha tat-trobbija tiegħu u minn dak li rriżulta quddiemha jidher li l-istess Jon Paul jinsab aktar kuntent hawn Malta taht il-kura u kustodja ta’ missieru, l-attur u anke aċċetta lit-tieni mara ta’ missieru b’mod li saħansitra anke jsejthilha *mum*;

Illi għal kuntrarju jidher li Jon Paul ma jridx jirritorna l-Ingilterra biex jabita ma’ ommu. Inoltra, il-konvenuta, għalkemm ċertament thobb lill-istess binha, jidher li din għandha tendenza li twarrab l-interessi ta’ uliedha meta jkollha relazzjonijiet ma’ terzi persuni;

Illi, minhabba dawn il-konsiderazzjonijiet, u konformament mal-parir ta’ l-espert psikjatriku, din il-Qorti sejra tilqa’ t-talba attriċi billi tvarja l-klawsola numru 2 tal-kuntratt ta’ separazzjoni fis-sens biss li tordna li l-minuri Jon Paul għandu jabita hawn Malta ma’ missieru, filwaqt li tikkonferma l-provvediment tal-*joint custody* li jisemma’ fl-istess kuntratt billi ma jidherx li hemm raġunijiet validi biżżejjed sabiex il-konvenuta tiġi pprivata minn dan id-dritt ukoll;

Illi dan stabbilit, din il-Qorti thoss li galadaraba issa l-konvenuta jkollha tiġi hawn Malta biex tara lil binha, u b'dan il-mod ser tinkorri fi spejjeż żejda li ma kinux ikkontemplati meta gie ppubblikat il-kuntratt ta' separazzjoni, sejra tordna li l-attur għandu jiddepożita fir-reġistru ta' din il-Qorti, kull l-ewwel tas-sena u dan sakemm Jon Paul isir magġorenni, is-somma ta' hames mitt lira Maltija (Lm500) f'isem l-istess konvenuta u liema somma jew parti minnha tkun tista' tiġi żbankata liberalment mill-konvenuta wara li turi riċevuti ta' spejjeż li tkun għamlet in konnessjoni mal-vjaġġi tagħha lejn Malta;

Għar-raġunijiet fuq mogħtija l-Qorti tipprovdi minn din il-vertenza billi, fl-ewwel lok, filwaqt li tiċhad l-eċċezzjonijiet tal-konvenuta, tilqa' t-talba attriċi billi filwaqt li tikkonferma dik il-parti tal-klawsola numru tnejn (2) tal-kuntratt ta' separazzjoni tas-6 ta' April, 1993, ippubblikat min-Nutar Marco Burlò, fejn jingħad li qed tingħata *joint custody* lill-ġenituri tal-minuri Jon Paul Debattista, tordna li dan l-istess Jon Paul jabita hawn Malta ma' missieru l-attur u dana bid-dritt ta' aċċess liberu tal-konvenuta, u in vista ta' l-ispejjeż żejda li ser tinkorri l-konvenuta minhabba dan it-tibdil fil-kundizzjonijiet tal-kuntratt, liema spejjeż ma kinux kontemplati fl-imsemmi kuntratt, tordna ukoll li fl-ewwel ġimgha ta' Jannar 1998 u hekk kull l-ewwel ġimgha ta' kull sena sussegwenti sakemm l-istess Jon Paul isir magġorenni, l-attur għandu jiddepożita fir-reġistru ta' din il-Qorti, favur il-konvenuta, u liberalment ritirabbli minnha fuq sempliċi rikors kif ingħad, u għar-raġunijiet hawn fuq imsemmija, is-somma ta' hames mitt lira Maltija (Lm500) biex tagħmel tajjeb għal dawn l-ispejjeż;

Fid-ċirkostanzi l-ispejjeż jibqgħu bla taxxa bejn il-kontendenti.